

CELOSTÁTNÍ FESTIVAL ZUČ 1974 - 1975 NA POČEST 30. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ ČSSR

Jiráskův HRONOV

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ

Dny slovenské kultury ve Východočeském kraji se uskutečňují na základě družebních styků Východočeského kraje a kraje Středoslovenského. Východočeši vítají soudruhy z Brezna, kteří letos svým divadelním představením dávají této spolupráci konkrétní výraz. Dny slovenské kultury u nás připravují obě krajská kulturní střediska. Diváci uvidí soubor písní a tanců Urpín, loutkové divadlo Marcinek a další soubory ZUČ z hudební oblasti. Dny slovenské kultury se konají ve všech okresech Východočeského kraje.

Východočeský kraj je dějištěm několika celonárodních festivalů, na nichž mají soubory zájmové umělecké činnosti řadu možností k vzájemné konfrontaci. Jedním z nich byla i svitavská Porta, která získala velký zájem veřejnosti.

6'74

44. Jiráskův Hronov je jako v předcházejících ročnících ve středu zájmu sdělovacích prostředků a každý den přijíždějí na jednotlivá představení také zástupci stranických a státních orgánů a společenských organizací. Na včerejším odpoledním představení hry Alexandra Vampilova Starší syn jsme uvítali kromě členů okresní kulturní komise ONV v Náchodě s. Martu Heršicovou, tajemnici OV Národní fronty v Náchodě.

Členovia Podtatranského divadla zo Spišskej Novej Vsi, ktorí v nedeľu popoludní a večer zahrali v Jiráskovom divadle Solovičovu hru Meridián, zažili pri rozlúčke na MěstNV príjemné prekvapenie: Autor hry Ján Solovič poslal všetkým účinkujúcim knižné vydanie Meridiána s osobným venovaním.

ŮPICE 74 — nově vzniklý festival současné divadelní tvorby — přišla pozdravit 44. JH. Stalo se tak na neformálním setkání zástupců obou přípravných výborů v divadelním KLU-BU.

Po krátké besedě a vydatném příchutku pozvala ŮPICE svého staršího bratra k návštěvě příštího festivalu ŮPICE 75 a popřála mnoho zdaru letošnímu JH i dalším ročníkům.

Jonáš Záborský Najdúch

PATRONÁTY

Když budeme chtít hovořit o patronátech nad jednotlivými soubory účinkujícími na Jiráskově Hronově a jejich inscenacemi, vybaví se nám v paměti dlouholetá tradice, opírající se o dobrý vztah závodů náhodského okresu k festivalu a lidem, kteří jej pomáhají vytvářet. Pro letošní rok bylo pro tradičně dobře připravená setkání vybráno příjemné prostředí Staropadolské hospody, jejíž velký sál se stal dějištěm besed a diskusí o tom, co předcházelo hronovským vystoupením i o věcech, jež souvisejí spíše s tím, jak pevně patroni „drží palec“ lidem na jevišti.

Všechny závody, Elton Nové Město nad Metují, ČKD Hronov, Tepna 09, Tepna 10, Tepna 01, Tepna 06, Tepna 07, Tepna 08 a n. p. Stavostroj z Nového Města nad Met., jejich zástupci a představitelé hospodářského vedení, stranických i odborových orgánů dovedou vytvořit skutečně srdečnou a přátelskou atmosféru z níž se nerado odchází.

Snad i tento vztah je jedním ze zdrojů, z nichž se amatérské divadlo, zejména ve své společenské oblasti, rok od roku obohacuje. Snad i v přímém kontaktu diváka se souborem, v besedách a diskusích s lidmi, kteří byli v hledišti a těšili se na bližší setkání, je mnoho přínosů, které nerozlučně patří k Jiráskovu Hronovu, jeho atmosféře a pozdějším vyprávěním o něm. Jistě nejde jen o to, aby si lidé porozprávěli. To by nebylo třeba dlouhodobých příprav, zajišťování a hledání možností, jak představit závod a jeho problémy, jak se vyrovnat s časovým omezením. Ale všechno, jak jsme každý den svědky, probíhá dobře. O pochvaly a uznání ze strany souborů i patronů není nouze.

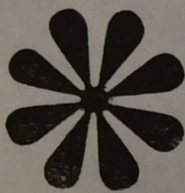
(ek)

Dílo Jonáše Záborského vzbuzuje obojí, dnes více obdiv. Dramatik vydal Shovor drotára Fedora so šafraníkom Trnkom o básnictve roku 1862, v kterém se ukazuje, že autor na svou dobu až obdivuhodně dobře věděl, jak si má básník (rozuměj — tím myslí dramatika) počínat. Jen z vytržených myšlenek si můžeme udělat dobrý obraz: „...musí spojit v sebe všechny prednosti aj rozprávača i lyrika ... musí hľadať zaujímavé postavenia, vzbudiť a držať v napnutosti zvedavosť,

ROZPAKY A OBDIV

zaväzovať a rozuzlovať dej...” Záborský si jistě nejvíce cenil svých historických her, smutnoher, však právě pro ně mu chyběla v té době tolik požadovaná dramatická poezie. Jeho slovenština (a také čeština) je ve verši často ztuhlá, bezkrevná. No zajímavá „postavenia“, jak nazývá Záborský dramatické situace jsou všude a vedou často k překvapujícím sociálně kritickým odhalením, působí zvláště v komediích zvláštní směsí smutku a humoru. V Záborském se více hledalo dobových souvislostí, zkoumaly se práce prozaické, básně i studie. Divadlo (jeho tvůrci) bylo na rozpacích. A přece se na veseloherní dílo Jonáše Záborského dá vztáhnout věta M. Dumného z roku 1870, že „vystránilo z duševného života a potisklo k novému, seba povedomému životu“, jako na Palárika nebo Chalupku. Je to přesto zvláštní, vyvolává obavy mnohosti svých motivů, dějovou spleť, množstvím někdy i neuvěřitelných postav. Snad právě proto vzbuzuje také obdiv, který začíná na Slovensku nabývat konkrétních výsledků v podobě nových inscenací.

(pp)

Dramatické dielo Jonáša Záborského na javisku — to by bola celkom osobitá kapitola. Stručne povedané: hral sa a hrá sa málo. A predsa, jednou z najväčších udalostí sezóny 1968/69 v Slovenskom národnom divadle bola práve inscenácia Záborského Najdúcha v režijnom naštudovaní K. L. Zachara. Predstavenie nadchlo svojou farbitosťou, životnosťou, divadelnosťou, ale aj kontrastnosťou tragických a komických tónov. Zachar naznačil jednu z ciest znovuoobjavovania Záborského-dramatika. Bola to cesta zdivadelnia predlohy. Sú aj iné cesty. Napríklad rozkrytie sociálneho podhubia, ktoré plodí zvlčilosť vzťahov a ľudské tragédie. Takéto tendencie prejavil vo svojej martinskej inscenácii režisér Ľuboš Vajdička. Cestou dôslednej štylizácie pokúsil sa zas trochu iným a netradičným spôsobom priblížiť sa k zmyslu Záborského Najdúcha Peter Scherhauer s ochotníkmi z Brezna. Táto inscenácia bude podnetným príspevkom na tému „čo s klasikou našou na súčasnom javisku?“ a vytvorí iste aj dobré predpoklady pre diskusiu v kluboch. Pravdou je, že Záborského Najdúch ponúka pre divadlo veľa lákavých príležitostí: vďačnú dramatickú situáciu, plnokrvné charaktery, komiku i napätie, podnet k hľadaniu hlbšieho zmyslu textu prostriedkami rýdzo divadelnými. Ako v tomto zápase obstáli breznianski ochotníci, budeme sledovať v Jiráskovom divadle už dnes večer.

Z BULHARSKÝCH ZKUŠENOSTÍ

Soudružka Donka Porvanová, divadelní redaktorka a členka Svazu dramatických umělců zastupuje na JH Bulharsko. Zeptali jsme se jí na ochotnické divadelní hnutí, čím se zabývá a jaká je jeho hlavní náplň. Kořeny bulharské zájmové a umělecké činnosti sahají do daleké minulosti a počítají v tradici lidového umění. Dnes bulharská vláda a komunistická strana věnuje velkou pozornost rozvoji zájmové činnosti. Nyní pod záštitou stranických a vládních orgánů, národních výborů, ÚV Komsomolu a ÚRO organizuje jednou za dva roky výbor vedený Živko Živkovem, členem politbyra a místopředsedou rady ministrů BLR, celostátní festival zájmové a umělecké činnosti v Sofii. Byl to již po čtvrté a zahrnuje všechny oblasti lidské činnosti — nejen divadlo, ale také pořádají koncerty, výstavy, estrády atd. Závěrečného galakonzertu se účastnili T. Živkov, členové byra ÚV, vlády, diplomatického sboru a hosté z ciziny.

Během přípravných dvou let se sleduje práce souborů, uskutečňují se různé přehlídky a provádí se výběr na celostátní přehlídku. Velká pozornost se věnuje dětem a mládeži. Při profesionálních scénách existují studia mladých. Bylo proto radostné setkání s dětskými soubory, které svým prostým a bezprostředním projevem při interpretaci národních písní vyjádřily sebe, svůj vztah k současnosti. Režiséři při práci se soubory se snaží rozvíjet umělecký vkus a podnítit občanskou a politickou angažovanost. Také studentské soubory se aktivně zapojují do dění. Výsledkem byla inscenace hry Choro A. Strašimirov sofijskými studenty, věnovaná 1. protifašistickému povstání v r. 1923, která symbolizuje boj za svobodu člověka.

Tyto přehlídky podnítily tvůrčí činnost a jsou dokladem, že lidové umění je prostředkem estetické výchovy mladé generace ke krásám života.

Soudružka Porvanová je na JH poprvé. Je mile překvapena zájmem, s jakým se sledují ochotnická představení a jak diváci vytvářejí příjemnou a soustředěnou atmosféru.

Má radost, že na letošním JH byla zařazena hra bulharského autora I. Radoeva Červená a hnědá.

—mpo—

KLUBY PRO DISKUSY

Včerejším dňom začala se v štyroch miestnostiach ZDŠ pracovná časť 44. Jiráskovho Hronova — práca v diskusných kluboch. Ústredná a spoločná téma: predstavenie Ženského zákona a Meridiána. Metóda práce: hlbkový rozbor predstavení z ktorého by mali vzišť podnety i poučenia. Prvý deň poznali tak trochu rozpaky, celkom prirodzené pre každý začiatok. Stručne by sme ich mohli charakterizovať asi tak, že najmä tej požadovanej diskusie a polemiky zo strany účastníkov diskusných klubov bolo trochu málo a tak tí, čo boli poverení vedením klubov — členovia poroty (ss. Císař, Beneš, Černíková, Kret a Mikola) museli neraz diskusiu a polemiku suplovať monológmi.

Ale aj tak prvý deň práce v diskusných kluboch mal svoje pozitíva: inscenácia Ženského zákona podnietila úvahy o spôsobe prístupu dnešných inscenátorov ku klasickým textom, inscenácia Meridiána bola zas podnetom, aby sa účastníci klubov zamýšľali nad spoločenskou adresnosťou divadelného umenia, nad potrebou uvádzať pôvodné hry, schopné nadviazať živú komunikáciu s divákom v hľadisku.

Dialóg je jedným zo základných poznávacích znakov drámy, tak ako akcia je nevyhnutnou podmienkou dobrého divadla. A potreba živšieho dialógu, ktorý by sa dotýkal všetkých zložiek divadelného výrazu, ako aj potreba akcie-schopnosti tvorivej a plodnej výmeny názorov, mali by stretávanie divadelníkov v diskusných kluboch charakterizovať oveľa výraznejšie. Pretože diskusné kluby by mali byť naozaj kluby pre diskusiu!

— mpo —

NABÍDKA LITERATURY

Náchodský Antikvariát získal medzi svými odběrateli a zákazníky znamenitou pověst jako prodejna, v níž každý najde ten pravý titul, který ho může zaujmout. Jeho zaměstnanci i v letošním roce zvou návštěvníky Jiráskova Hronova do Náchoda na náměstí, kde si v dobře zásobené prodejně mohou vybrat literaturu z oboru divadla, literární vědy, výtvarného umění a hudby.

Je to sotva dva roky, co se na našich jevištích objevila poprvé hra sovětského dramatika Alexandra Vampilova Starší syn. Její autor byl v té době už mrtev. Zahynul v pětatřiceti letech nešťastnou náhodou ve vlnách Bajkalského jezera. Čtyři hry a tři aktovky, které Vampilov zanechal, svědčí o tom, že v něm sovětská dramatika ztratila autora mimořádně talentovaného a že mají pravdu sovětské kritičky, kteří o něm píšou jako o nejvýraznější umělecké osobnosti sovětské dramatiky posledních deseti let.

Ve všech svých hrách staví Vampilov do popředí svého zájmu současného člověka, zkoumá jeho osobní citový život, jeho vztahy k lidem i ke společnosti. Je výborným pozorovatelem a analyzátozem, má mimořádný cit pro dramatickou situaci, pro plastickou charakteristiku po-

Ústřední porota hodnotí ALEXANDR VAMPILOV STARŠÍ SYN

stav, ale hlavně dovede postihnout i nejjemnější předivou lidských vztahů, které se mění a vyvíjejí.

S těmito nespornými hodnotami se setkáváme i v komedii Starší syn, kterou Vampilov napsal asi čtyři roky před svou smrtí. Příběh mladého medika Vladimíra Busygina, který se shodou okolností vetře do rodiny klarinetisty Sarafanova jako jeho domnělý starší syn, dává autorovi příležitost k tomu, aby sledoval vývoj vztahu mezi důvěřivým, dětmi opouštěným a ve své práci ne příliš úspěšným otcem a nepravým synem, jehož poznání mravních hodnot toho, koho klamal, přivede k přiznání pravdy. A tento proces poznávání a z něho vyplývající zrod čistého lidského vztahu tvoří podstatu Vampilovy hry.

Je nesporné, že jevištní ztvárnění této podstaty je úkol pro amatérský soubor velmi náročný. Předpokládá přesnou a citlivou režijní koncepci i dobré herecké dispozice obou hlavních představitelů. Z inscenace Divadelního souboru Tyl Klubu pracujících v Železném Brodě je patrné, že soubor chápal základní problém hry a že přistoupil k práci na tomto závažném textu s plnou odpovědností, citlivostí a velikou pílí. Inscenace má pevný tvar, ale její temporytmus je poněkud rozvleklý. Na tomto nedostatku má asi podíl únava a tréma, které zbavily představení bezprostředního temperamentu a toho, čemu se říká „chuť ze hry“. Autorův text dává příležitost zejména mladým interpretům. Většina z nich se s danými úkoly vyrovnala čestně v rámci svých zatím nevelkých hereckých zkušeností. V případě představitel Vladimíra Busygina by byla na místě větší plastičnost postavy. Zajímavou postavou sliboval být Sarafanov, kdyby její představitel, zvláště ve druhé části hry, nesklouzl do poněkud plačtivě melodramatické polohy. Nicméně i přes nedostatky, které se v představení projeví, je třeba ocenit opravdovost, s jakou soubor přistoupil jak k výběru textu, tak k práci na něm.

Jarmila Černíková

Z inscenace hry Jonáše Záborského Najdůch

PROFESIONÁLI AMATÉROM

Téma večne živá a aktuálna, o ktorej neustávajú diskusie. Tak by sme mohli charakterizovať problematiku vzťahov medzi profesionálmi a amatérmi pri zrode ochotníckych predstavení. Kde inde, ako tu, v Hronove, o nej zasvätené hovoriť? Naša redakcia požiadala povolaných, ktorí sa už dlhší čas s touto problematikou zaoberajú, aby k nej opäť zaujali stanovisko. Dnes prinášame prvý hlas do ankety.

— Už v Spišskej Novej Vsi sa rozvinula široká diskusia na tému pomoci profesionálov amatérskym divadelným súborom. V prednáške, ktorá od-

znela za prítomnosti

ANKETA

desiatok ochotníkov a metodických pracovníkov, sme vyslovili presvedčenie, že profesionál, ktorý (za odmenu alebo bez nej) vstupuje na ochotnícku pôdu s cieľom pomôcť urobiť dobré predstavenie, sa vlastne stáva amatérom-žrecom divadelných božstiev — robí všetko pre to, aby podporil opravdivé umenie. Neraz sme vo vyhláseniach divadelníkov svedkami toho, že hovoríme o umení bez ohľadu na označenie „amatérske — profesionálne“; tvrdíme, že umenie môže byť iba dobré, alebo zlé. Keď sa však v praxi stretneme s uplatnením tejto devízy, nie vždy sa najmä tým vášnivejším amatérom pozdáva „vpád“ profesionálov do ochotníckeho divadla.

Ale či sa dnes niekto pýta, ako, akým spôsobom sa súbor pripravoval na celonárodnú alebo celoštátnu prehliadku? A potom — kto je amatérom a kto profesionálom v tej spleti funkcií a nomenklatúr, zúčastnených na divadelnom predstavení?

Lebo platenosť či neplatenosť za prácu v ochotníckom súbore nie dnes rozhodujúca. Aspoň nie natoľko, nakoľko je rozhodujúca miera amatérskej zaujatosti externého tvorcu — režiséra, výtvarníka, skladateľa alebo trebárs herca. Cieľ ochotníckeho predstavenia je dnes už nie až taký odchodný od všakových cieľov profesionálneho divadla, aby sme sa mohli v záujme udržania ochotníckeho „staroverstva“ donekonečna izolovať.

Anton Kret

■ V pondělí dopoledne se v klubu Jiráskova divadla v Hronově sešla okresní kulturní komise, pracující při ONV v Náchodě. Předmětem jednání byla informace o průběhu turistické sezóny, postupu památkových oprav v okrese a prověřkové a kontrolní činnosti. Odpoledne navštívili členové komise představení divadelního souboru z Železného Brodu, který uvedl hru Alexandra Vampilova Starší syn.

■ Včera vyšlo první číslo hronovských fotonovin, které jsou obrazovým zpravodajstvím ze 44. ročníku Jiráskova Hronova. Autorem snímků vystavených ve výloze informační kanceláře je Pavel Rejtar, jehož jsme i s fotoaparátem v pohotovostní poloze potkávali v minulých dnech na hronovském náměstí.

DATASERVIS

■ V divadelním programu JH v úterý 6. srpna bude uvedeno představení hry Jonáše Záborského Najdůch, které diváci shlédnou v Jiráskově divadle odpoledne v 16.30 a večer ve 20 hodin.

■ Na středu 7. srpna je připraveno vystoupení Divadla Kalambúr z Vratislavi, které uvede pořad z textů Pabla Nerudy Zrazená země.

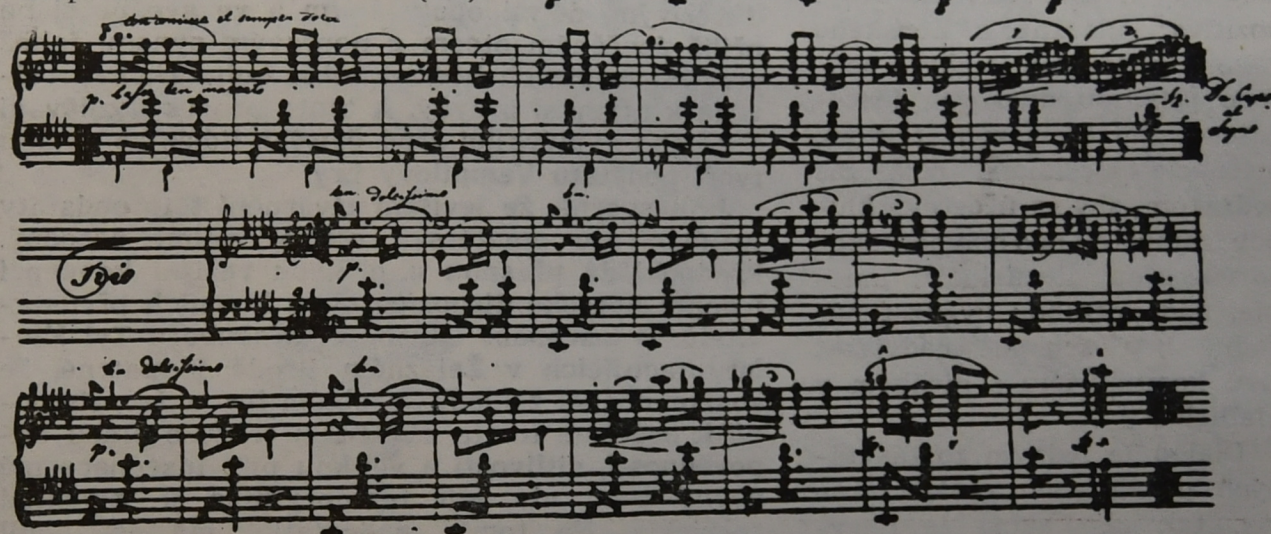
■ Mimodivadelní pořady, které budou návštěvníci Jiráskova Hronova sledovat dnes, jsou opět věnovány pořadům z okresu Náchod. V 17.30 bude v Jiráskových sadech zahájena módní přehlídka Tepnaskluby Náchod a ve 20 hodin se představí velký taneční orchestr ZK Boženy Němcové v České Skalici. Ve středu 7. srpna se v Jiráskových sadech v 17.30 uskuteční koncert dechového orchestru Tepnaskluby z Náchoda a večer ve 20 hodin vystoupí beatový soubor Sugescie z Náchoda, jehož vedoucím je Petr Kaněra.

■ Večery ve Slávii jsou tradičně od 21 hodin věnovány setkáním ochotníků, jimž denně hraje hudba ZK MAJ v Hronově.

■ Omlouváme se divadelnímu souboru Tyl Klubu pracujících ze Železného Brodu, který včera uvedl hru Alexandra Vampilova Starší syn. K záměně jména souboru v č. 5. došlo neúmyslně.

Rok české hudby

Rok české hudby je velkou kulturní událostí, která v podobě koncertních vystoupení významných domácích i zahraničních interpretů proniká až do nejmenších míst naší republiky. I v náchodském okrese, kde v letošním roce proběhl Národní festival malých komorních sdružení Camereta nova a konkrétně v Náchodě, je dnem z měst o němž je možno hovořit jako o místě, kde našla právě vážná hudba zaujaté publikum a pozorné posluchače. Komorní hudba, při níž pracuje i sekce mladých posluchačů vážné hudby, si právě v Náchodě dokázala dobrou propagací a znamenitým výběrem z našich i zahraničních možností vytvořit bohaté zázemí, v němž se hudbě daří. Jak jinak, vždyť hudební tradice této oblasti je velmi dlouhá a mimo jiné je spjata i se jménem Bedřicha Smetany, jehož Luisina polka vznikla v Novém Městě nad Metují. Její notový záznam přinášíme v přetisku autorova rukopisu. (ak)

APICIONADOS ESPAÑOLES

(pokračování z minulého čísla)

Na rozdíl od profi-divadel nepodléhají peněžnímu nátlaku. Uvádějí hry začínajících a neznámých autorů, řteří nemají dosud jméno a diváckou přízeň. Hry samozřejmě nejsou vždy zdařilé a dokonalé. Ale neúspěch není žádným krachem, naopak autor si uvědomí své chyby a ověří schopnosti. Pro španělské dramatiky to má svůj neocenitelný význam.

Hry amatérských scén můžeme rozdělit přibližně do dvou rovin vzájemně se prolínajících a ovlivňujících. (Samozřejmě, že se hrají i hry běžného repertoáru, ale ve studentských skupinách minimálně).

Do první roviny — proudu, patří hry, kde téma a myšlenka (obsah) převládají nad formální (realizační) stránkou. Idea hry je v popředí zájmu. Tyto hry otevřené nebo v symbolech kritizují společenské poměry, nastavují společnosti zrcadlo, aby tak poznala sama sebe.

Každý alespoň všeobecně zná současnou politickou situaci Španělska. Mladí umělci jsou ve většině ve službách pokroku, jejich snahou je změnit stávající režim, svými díly bojují za lepší život.

JIRÁSKŮV HRONOV,

zpravodaj celostátní přehlídky amatérských divadelních souborů — č. 6, 1974. Redaktoři: Milan Polák, Petr Průša, Marie Kubrová, Milan Marek, Božena Kubrová. Za PV 44. JH A. Křešnička. Vydává Přípravný výbor 44. JH. Povoleno Vě KNV pod č. 1368. Vytiskly VČT 13 Hronov.

Bylo samozřejmostí, že na každém Jiráskově Hronově jsme potkávali vousatého diskutéra, svéráznou postavu Alexandra Riedela. Zasvěceně hovořil ke každému představení, každou hodinu, každou minutu své dovolené u nás věnoval divadlu. Musíme všem přátelům ochotnického di-

DISKUSNÍ KLUBY

bez Šany bačiho

vadla oznámit, že náš přítel letos 15. 5. zemřel v Dunajské Středě. Zemřel tak hezky, jak si ani neumíme představit. Pracoval v okresním osvětovém středisku, ačkoli již byl v důchodu a smrt ho zastihla uprostřed práce. Okamžiky se s Alexandrem Riedlem máme všichni v živé paměti a odkázal nám to nejkrásnější — lásku k divadlu.

■ Mnohonásobný účastník Jiráskových Hronovů, bývalý šéfredaktor časopisu Javisko poslal do Hronova telegram tohoto znenia: ÚSPECH JIRÁSKOVEMU HRONOVU A SRDEČNÝ POZDRAV PRIATELOM A ZNÁMYM POSIELA

MARTIN JANČUŠKA

NON STOP

■ Pracovníci Československé televize Praha děkují pořadatelům 44. Jiráskova Hronova za obětavou práci a pomoc při natáčení televizního filmu o letošním ročníku festivalu. Pracovníci Čs. televize se obrátili na naši redakci s žádostí, abychom jejich poděkování uveřejnili v dnešním čísle zpravodaje. Rádi jsme prosbě vyhověli.